Tanítók Fekete István Egyesülete	**OLVASÁS-SZÖVEGÉRTÉS**			
	Feladási határidő: **2026. december 4. (péntek)**			Postai cím: **Harmatcsepp 8500 Pápa, Pf. 57.**
	Forduló: **II.**		Évfolyam: **4.**	Az iskola kódja: **H-**
	A versenyző neve:			
2026/27. tanév	Elérhető pontszám:	**63**	Elért pontszám:	Javította:

Kedves Versenyző! Szeretettel köszöntelek a második fordulóban!
Figyelmesen olvass el minden feladatot, **tollal** és **önállóan** dolgozz! Sok sikert kívánok!

Gárdonyi Géza: A fa élete



Kisfiú voltam még én akkor. Az erdőben fatönköt vett a mészáros. Hazavitte, és a tetejét meggyalultatta. Mikor a fatönköt letették a mészárszék előtt, éppen arra mentünk az apámmal.

Apám megállott és néhány percig figyelemmel nézett a fatönkre.

– Milyen öreg fa volt, –- mondotta elgondolkozva – százhetvenkét esztendős.

– Honnan tudja ezt, édesapám?

– A gyűrűiről. Látod azokat a vékony köröket: ahány ilyen gyűrű, a fa annyi esztendős. Megolvastam a gyűrűket, csakugyan százhetvenkettő volt.

–Lásd, –- szólt az apám–, a fa minden évben egy gyűrűt növeszt maga körül. Egyik gyűrű vékony, a másik vastag, egyik barnás, a másik világosabb, egyik-másik néhol hullámos, – mindezekből ki lehet olvasni a fának az élete történetét. Amelyik gyűrű egyenletesen vékony, abban az esztendőben szárazság volt, szegény fa sokat szomjazott, epedezett az esőért. Amelyik gyűrű hullámosan vékony, abban az esztendőben sok gyümölcse volt a fának.

– Még azt is ki lehetne számítani, melyik esztendőben?

– Azt is. De nézd ezt a vastag gyűrűt. Mit gondolsz, ez mit mond?

– Nedves esztendőt.

– Bizony. Abban az évben meghízott a fa, s nem vesztette el a kövérségét. De íme, a gyűrűn itt egy beesés van. Valami eseménynek a jele ez. Annak hogy valamelyik nagy ágát elvesztette: vagy a vihar törte le, vagy az emberek vágták le. Éppen ilyen beesés van az ember arcán is, ha a fogát valamikor kihúzatta.

– Hát a barna purhás forma gyűrűk mit jelentenek?

– Azok is szenvedés jelei: annak az esztendőnek a tele kegyetlenül hideg volt. A fa fázott. Úgy fázott, mint az ember, habár nem is fájt neki, mert a fának öntudata nincsen.

–- Mi az az öntudat?

– Az, hogy tud-e magáról vagy sem. A fa nem tud magáról semmit; nem tudja, hogy él, és így olyan fájdalmai, mint nekünk, nem is lehetnek.

– De hát miről lehet ezt tudni?

– Arról, hogy a fa nem védi magát, nem is mozdul, hacsak a szél nem mozgatja, vagy te meg nem mozdítod. Ha öntudata volna, valahányszor fejszés embert látna, bizony jót ütne rá, és elfutna.

– Még csak azt nem értem, apám, hogy ezek a gyűrűk hogyan szaporodnak? A fának a közepén nő-e mindig az új gyűrű, vagy pedig a szélén?

– A szélén, fiam, mindig a kéreg alatt. Hiszen ha a közepén nőne, akkor az egész fának széjjel kellene repedeznie, mint ahogy a kéreg is csupa repedés.

Sohasem felejtettem el ezt a beszélgetésünket. Azóta még a levágott ágakat is mindig megnézem, hogy hány esztendős.

1. Válaszolj a kérdésekre! 10/

   Kik a szereplői a történetnek?_____

   Hol játszódik a történet?_____

   Hány éves volt a kivágott fa?_____

   Honnan került a fatönk a mészároshoz?_____

   Milyen élete volt a fának? A szövegből kikeresett igékkel válaszolj!

   _____

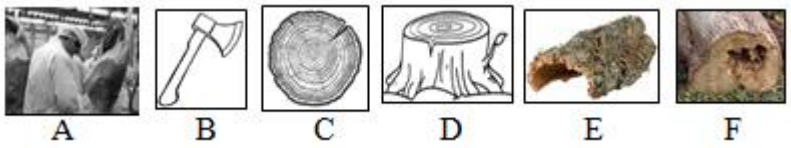
   _____

2. Mit árul el a fatönk a figyelmes szemlélőnek? Húzd alá a szövegben az erre válaszoló szószerkezetet! 2/

3. Írd be a táblázatba a szó magyarázatának a számát, és a hozzátartozó kép betűjelét! 10/

mészárszék	1.	A
fatönk		
purhás		
fejsze		
kéreg		
évgyűrű		

1) Vágóhíd
2) Ék alakú hasító szerszám
3) A fának közvetlenül a talajszint feletti része.
4) Az egy év alatt keletkezett faelemek összessége.
5) Belül korhadó fa, amely szivacsos szerkezetű.
6) A fa külső része, mely a környezettel érintkezik.



A B C D E F

4. Kösd össze az összetartozókat! **Vonalzót használj!** 6/

hullámos vékony gyűrű	sok gyümölcs
egyenletes vékony gyűrű	hideg tél
a gyűrűk	letört vagy levágott ág
vastag gyűrű	a fa korát mutatják
beesés a gyűrűn	nedves esztendő
barna, purhás gyűrű	száraz év

Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

A fa az örök fejlődés és megújulás, a termékenység jelképe. A magyar népmesékben is gyakran találkozunk vele. Az életfa ágai az égi világba vezetnek, gyökerei az alvilágba nyúlnak. Utat szimbolizál, amelyen a mesehősök az égbe, vagy az alvilágba juthatnak.

Már az őskorban széles körben alkalmazták a fát. Fából készültek a kezdetleges házak, szerszámok, fegyverek, edények, tárolóeszközök. Fa nélkül az ember tüzet sem tudott volna gyújtani.

Ma is számos fa termése fontos élelemforrás, míg másokat gyógyszerek vagy festékanyagok előállításához használunk. A kitermelt fát sok hagyományos mesterség mellett elsősorban a faipar és a vegyipar hasznosítja.

Minden év május 10-e a Madarak és fák napja. A világ első „madarak és fák napja" rendezvényt a párizsi európai madárvédelmi egyezmény alapján Chernel István[1] ornitológus[2] szervezte meg Magyarországon 1902-ben. 1906 óta e nap megünneplését rendelet, majd törvény írja elő Magyarországon.[3]

[1] Chernel István: 1865. május 31-én született Kőszegen. 1922. február 21-én hunyt el szülővárosában.

[2] ornitológus: Görög eredetű szó, madártannal foglalkozó szakember.

[3] 1945-től a rendelet feledésbe merült, de nem törölték el. 1994-ben törvénybe foglalták, hogy „Minden év május 10-e a Madarak és Fák Napja. E nap megemlékezéseinek, rendezvényeinek a lakosság - különösen az ifjúság - természet védelme iránti elkötelezettségét kell szolgálnia."

1. Húzd alá a szövegben! **Vonalzót használj!** 8/
   a). Hová nyúlnak a fa ágai és gyökerei a népmesék szerint?
   b). Mire használták az őskorban a fát?
   c). Ki, mikor és hol szervezte meg az első Madarak és fák napját?

2. Válaszolj egy-egy rövid mondattal a kérdésekre!
   Mióta szerveznek Madarak és fák napját hazánkban?

   _____

   A kezdetektől 1945-ig hány éven át rendezték meg az eseményt?

   _____

   Mióta kötelező megtartani ezt a napot az iskolákban?

   _____

   Hol hasznosítják a kitermelt fát?

   _____

   _____

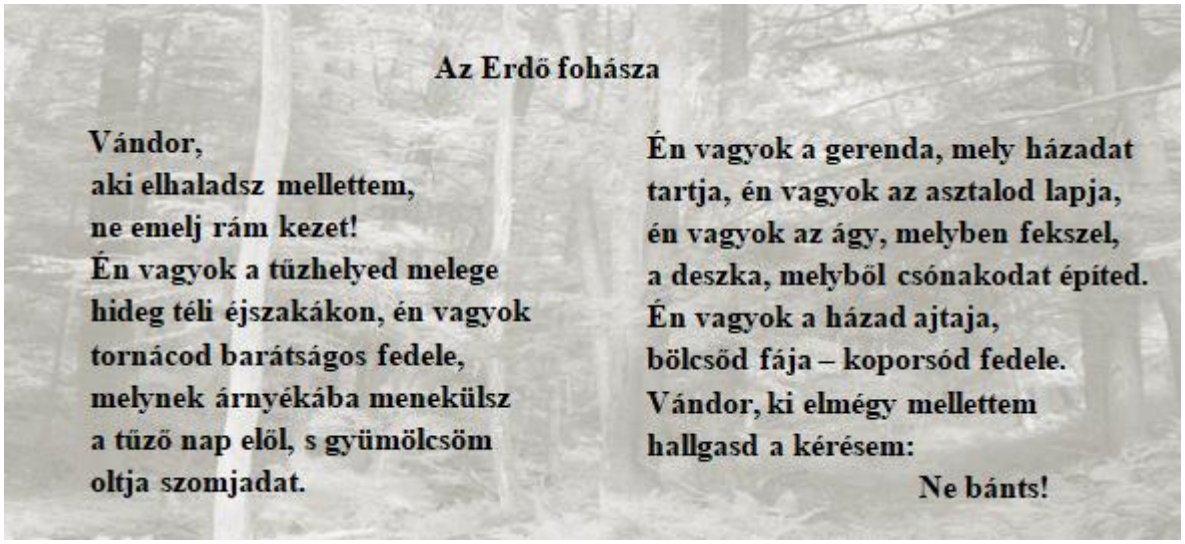
   Mit jelent az a kifejezés, hogy „hagyományos mesterség"?

   _____

   _____

3. Melyik mester foglalkozik famegmunkálással? Karikázd be a mesterség betűjelét! 3/

a) fazekas	e) ács	i) varga
b) molnár	f) mészáros	j) szabó
c) takács	g) pék	k) mézeskalácsos
d) asztalos	h) kovács	l) kádár



Az Erdő fohásza

Vándor,
aki elhaladsz mellettem,
ne emelj rám kezet!
Én vagyok a tűzhelyed melege
hideg téli éjszakákon, én vagyok
tornácod barátságos fedele,
melynek árnyékába menekülsz
a tűző nap elől, s gyümölcsöm
oltja szomjadat.

Én vagyok a gerenda, mely házadat
tartja, én vagyok az asztalod lapja,
én vagyok az ágy, melyben fekszel,
a deszka, melyből csónakodat építed.
Én vagyok a házad ajtaja,
bölcsőd fája – koporsód fedele.
Vándor, ki elmégy mellettem
hallgasd a kérésem:
Ne bánts!

1. Írd le néhány mondatban saját szavaiddal, a vers segítségével, miért fontos az erdő védelme! 5/

_____

_____

_____

_____

_____

2. Hogyan viselkedünk az erdőben? Húzd alá a helytelen viselkedést! Vonalzót használj! 7/

Letöröm a fák ágait, ha utamba kerülnek.
A szemetemet zacskóban gyűjtve hazaviszem.
Az erdőben járva hangosan kiabálhatok, nem zavar senkit sem.
Az erdei állatokat nem viszem haza, saját élőhelyükön hagyom őket.
Vigyázok a patakok, források tisztaságára.
Ahol megpihenek, ott tüzet gyújthatok.
A növényeket nem tépem le, ott gyönyörködöm bennük.

3. Keresd meg a közmondások értelmezését! Írd be a táblázatba a párokat! 6/

a) Bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű.
b) Vaksi, mint a bagoly nappal.
c) Árnyékáért becsüljük a vén fát.
d) Addig kell a fát egyenesíteni, míg fiatal.
e) Aki magas fára kapaszkodik, nagyot eshet.
f) Fából vaskarika
g) Nem látja a fától az erdőt.

1) Nem látja a dolgok lényegét, azt, hogy mi a legfontosabb.
2) Minél nagyobbat akar valaki változtatni az életén, annál többet veszíthet, ha nem sikerül.
3) Másokat bírál, pedig ő is olyan, s nem különbözik.
4) Mindenkit a gyermekkorában lehet a legjobban tanítani.
5) Nem veszi észre, hogy mi történik körülötte.
6) Az idős embernek is van értéke, mint mindenkinek, csak meg kell találni.

a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)

Egynek nincs párja. Melyik az? Írd a vonalra, majd magyarázd meg jelentését! 3/

_____

_____

_____